

ПРІОРИТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ ДЛЯ МИТНОЇ СЛУЖБИ: СУЧАСНА НАУКОВА ДУМКА ТА ДОСВІД РОЗВИНЕНИХ КРАЇН

ACTIVITY PRIORITIES AND ORGANIZATIONAL MODEL FOR CUSTOMS SERVICE: MODERN SCIENTIFIC OPINION AND EXPERIENCE OF DEVELOPED COUNTRIES

Маслова А.Б., к.ю.н.,
доцент кафедри адміністративного та митного права
Університет митної справи та фінансів

Наводяться міркування щодо організаційних моделей митної служби у взаємозв'язку з її призначенням на основі дослідження митного законодавства України, матеріалів наукових досліджень та відповідного зарубіжного досвіду. За підсумками дослідження наводяться аргументи на користь думки про те, що принципові засади та характер діяльності митних органів, пов'язані з митним контролем та митним оформленням, непоправно викривляються всупереч призначенню митних органів, якщо вони спрямовуються на першочергове виконання фінансних показників або пріоритетне досягнення цілей сервісного обслуговування перед, наприклад, запобіганням та протидією порушенням митних правил. Натомість, однією з найважливіших передумов гармонійного розвитку та ефективності митної служби є спрямування її діяльності на досягнення максимальних результатів за усіма напрямками, що є цілком можливим за належного адміністративно-правового регулювання та побудови оптимальних інституційних моделей та їх реалізації на практиці. При цьому, у зарубіжних нормативно-правових та стратегічних документах основним призначенням митних органів визначається забезпечення безпеки суспільства, реалізація митних інтересів держави, у тому числі шляхом досягнення цільових показників сплати митних платежів, а також створення сприятливих умов для зовнішньоекономічних торговельних операцій. Зарубіжний досвід неспростовно підтверджує те, що організаційна модель митниці не має вирішального значення для того, чи виконує національна митниця її призначення. Адже незалежно від того, чи митниця є самостійним державним органом, чи об'єднується вона із податковою чи прикордонною службою, підпорядковується міністерству фінансів, економічного розвитку і торгівлі, національній безпеці, а також незалежно від багатьох інших організаційних чинників макрорівня, вона досягає позитивних результатів у виконанні покладених на неї завдань, насамперед, залежного від формулювання її призначення та ступеню досконалості регуляторних та інституційних механізмів, які використовуються під час митного оформлення, митного контролю та для сприяння законним зовнішньоекономічним торговельним операціям.

Ключові слова: митна служба, завдання митних органів, пріоритети в діяльності митних органів, організаційна модель митних органів, зарубіжний досвід організації митних органів.

The article represents considerations concerning customs administration organization type in light of its purpose, having regard to customs legislation of Ukraine, materials of scientific researches and the relevant foreign experience. The study argues that the basic principles and nature of the activities of customs authorities related to customs control and customs clearance are irreparably distorted contrary to the purpose of customs authorities, if they are aimed at the sole accomplishment of fiscal indicators or prioritisation of achievement of service objectives before, for example, preventing and counteracting violations of customs regulations. Instead, one of the most important prerequisites for the harmonious development and efficiency of the customs is to direct its activities to achieve maximum results in all areas, which is quite possible with proper administrative and legal regulation as well as provided that optimal institutional models for customs are constructed and properly applied in practice.

At the same time, in foreign regulations and strategic documents the main purpose of customs authorities is to ensure public safety, the fulfillment of customs interests of the state as well as creating convenient conditions for foreign trade. Foreign experience unequivocally confirms that the organizational model of customs is not crucial for whether a customs fulfills its purpose. After all, regardless of whether the customs is an independent state body, whether it is united with the tax or border service, subordinated to the Ministry of Finance, Economic Development and Trade, National Security, and regardless of many other macro-level organizational factors, it may yield positive results in performance of its tasks, depending on the wording of its purpose and the degree of perfection of regulatory and institutional mechanisms used in customs clearance, customs control and to facilitate legitimate foreign trade transactions.

Key words: customs administration, customs administration priorities, customs administration objectives, customs administration organization type, institutionalisation of foreign customs administration.

Постановка проблеми та завдання дослідження. Еволюційний шлях митниці однозначно показує, що домінуючою організаційною моделлю, яка обиралась для її інституалізації та встановлення її місця у системі органів публічного адміністрування, є та, що передбачає визначення митниці центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через міністерство фінансів, із тим чи іншим підходом до наділення митниці повноваженнями регуляторними та тими, що стосуються розбудови структури територіальних митних органів та визначення їх повноважень. Зокрема, станом на даний момент в Україні за змістом п. 1 Положення про Державну митну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227 державну митну політику та державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань державної митної справи реалізує Державна митна служба України, діяльність якої спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів [1]. Водночас, для максимізації вірогідності ухвалення оптимальних стратегічних рішень під час нинішнього митного

реформування, вони мають спиратись на неупереджений, всебічний та наукомісткий аналіз альтернативних організаційних моделей із належним урахуванням відповідного зарубіжного досвіду. Нерозривно пов'язаним з організаційним питанням є те, що стосується завдань митних органів та розміщення їх у ієрархії пріоритетів діяльності митних органів

Аналіз публікацій та виклад основних положень дослідження. Оглянувши напрацювання наукового співтовариства, можна констатувати, що вищенаведеним питанням присвячуються наукові праці М. Є. Адамів, О. Г. Мельник та А. В. Тодошук, О. Ф. Андрійко та Т. В. Корневої, І. М. Квеляшвілі, А. В. Макаренко, О. В. Комарова та інших вчених.

Розпочинаючи виконання поставленого у цій статті наукового завдання, перш за все, розглянемо модель, яка передбачає об'єднання органів митного спрямування із органами податкового спрямування, та яка послідовно засуджувалась вітчизняними вченими-адміністративістами та практиками у галузі митної справи.

Зокрема, М. Є. Адамів, О. Г. Мельник та А. В. Тодошук дійшли переконання щодо того, що ключовою проблемою

в організаційній сфері митної системи України була відсутність окремого центрального органу виконавчої влади, котрий займався б реалізацією безпосередньо митних питань. Вчені висловили несхвалення тим, що у недалекому минулому усі митні функції реалізовувалися в межах Державної фіскальної служби України, яка іманентно пріоритетизує фіскальну складову, не надаючи належного значення митній складовій. Як підсумок, була висловлена думка про необхідність створення єдиного органу – митної служби, яка поряд із податковою та казначейською службами підпорядковувалась б Міністерству фінансів України [2, с. 46]. Так само, за твердженням І. М. Квеліашвілі, створення єдиного центрального органу, до компетенції якого належить формування, реалізація та здійснення митної політики країни – державної митної служби – є вкрай назрілим питанням, вирішення якого спроможне вивести митну діяльність зі стану стагнації та уникнути подальших деструктивних проявів [3, с. 11]. Подібних поглядів дотримується Л. Кириченко, яка, посилаючись на міркування фахівців Світового банку, зауважила, що поліпшення збирання податків не обов'язково вимагає об'єднання податкової і митниці, в той час як повне злиття двох установ може, навпаки, перешкоджати підвищенню ефективності, а в процесі «перестановок» можуть серйозно постраждати багато важливі функції митниці – пост-аудит, аналіз ризиків, захист українського ринку тощо. З іншого боку, самостійність митної служби не була перешкодою проведено великих митних реформ (електронне декларування, нові технології оформлення, гармонізація законодавства) – якщо є бажання проводити зміни, то це можна робити і в об'єднаному відомстві, і в самостійних, а якщо такого наміру немає, то зміни не будуть проводитися незалежно від організаційної структури [4].

На доповнення до вищевказаних моделей, пропонується розглянути два можливих варіанти щодо підпорядкування митниці: а) міністерству фінансів; або б) Кабінету Міністрів напряму, враховуючи комплекс завдань не лише фіскального, а й правоохоронного, сервісного та інших напрямів (спрямовування діяльності та координація міністерством фінансів лише за фіскальним напрямком). Вважається, що функціонування митниці як окремої структури забезпечило б належний рівень представництва нашої держави у Всесвітній митній організації та інших відповідних міжнародних форумах, пряму та оперативну комунікацію з бізнесом, громадянським суспільством та експертним середовищем [5, с. 21]. Рівною мірою прийнятним та перспективним, виходячи з вищевказаних міркувань, може бути підпорядкування митниці головному органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику економічного, соціального розвитку і торгівлі та державну зовнішньоекономічну політику, а також у зв'язку з цим, зокрема: а) розробляє і забезпечує здійснення заходів щодо розвитку та вдосконалення структури експорту та імпорту товарів; б) здійснює контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог національного законодавства та положень міжнародних договорів України; в) забезпечує реалізацію єдиної митно-тарифної політики; г) виконує регуляторні та реєстраційно-дозвільні функції у сфері експорту, імпорту товарів (пункти 210, 220, 224, 225 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459) [6].

Осмисливши вищевикладене, маємо підстави констатувати, що у вітчизняних наукових та експертно-аналітичних джерелах домінуючою інституційною моделлю для митниці є та, що передбачає визначення її самостійним центральним органом виконавчої влади, діяльності якого спрямовується та координується урядом через міністерство фінансів. Альтернативним організаційним струк-

турам для митниці або приділяється недостатня увага, або наукова думка зосереджується навколо засудження об'єднання митниці із податковою службою, що абсолютизує значення фіскальних цілей у діяльності митниці. При цьому, під час вирішення питання про організаційне оформлення митних органів, неможна оминати увагою їх призначення як основний чинник інституалізації митних органів, змісту та спрямованості їх діяльності.

За положеннями митного законодавства України призначенням митних органів є створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення безпеки суспільства, захист митних інтересів України (ч. 1 ст. 544 МК України). Основними завданнями, виконання яких покладається на митні органи для досягнення цих результатів, є, зокрема:

- забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань митної справи;
- створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України;
- здійснення митного контролю та виконання митних формальностей;
- забезпечення справляння митних платежів;
- застосування передбачених законом заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснення контролю за дотриманням заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України;
- запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил на всій митній території України (ч. 2 ст. 544 МК України) [7].

Звернувшись до матеріалів наукових досліджень, присвячених призначенню та завданням митних органів, помічаємо те, що значною підтримкою користується позиція щодо недопустимості відхилення митних органів від їх призначення на користь забезпечення повного та своєчасного справляння митних платежів для наповнення бюджетів.

Зокрема, А. В. Макаренко дотримується позиції щодо того, що вкрай негативний вплив має гіпертрофована фіскальна функція митниці, хоча, насправді, вона є похідною від інших – захисту внутрішнього ринку, застосування законодавства, що регулює зовнішньоекономічні операції, організації безпечного переміщення товарів [8, с. 24].

Разом з тим, на противагу до вищезгаданого вченого та його однодумців, О. Ф. Андрійко та Т. В. Корнева висловили прихильність до думки про те, що пріоритетними в контролюючій діяльності митних органів є, передусім, фіскальна функція щодо забезпечення надходження податків при ввезенні товарів на митну територію України, а також охоронна функція щодо національної безпеки країни. Фіскальна функція відіграє головну роль в оцінці діяльності митних органів, применшивши виконання інших функцій [АНДРІЙКО, с. 108-109].

Міркування про виключність значення одного з напрямів діяльності митниці зустрічаються також у наукових працях, присвячених перенесенню акценту у організації та діяльності митниці на обслуговування зовнішньоекономічних операцій підприємств, а також громадян під час ввезення чи вивезення (пересилання) ними товарів на митну територію України.

Наприклад, як зауважила І. В. Каїмова, традиційні для митної справи процеси регулювання і митного адміністрування мають структуруватися і організовувати на якісно новому рівні – на рівні сервісного обслуговування. Головним завданням заходів, що проводяться в рамках комплексної програми, має стати клієнтоорієнтованість посадок осіб митних органів [10].

Як значно більш прийнятна альтернатива теоретичним концепціям з абсолютизацією значення одного або декіль-

кох напрямів діяльності митниці, великою частиною наукового співтовариства обстоюється думка про необхідність збалансування та оптимізації діяльності митниці за усіма напрямками.

Зокрема, О. В. Комаров зауважив, що може здаватись, ніби сприяння міжнародній торгівлі з позиції мінімізації податкового навантаження є конфліктною відносно фіскальної функції, тоді як у плані лібералізації митних процедур функція сприяння є суперечливою щодо правоохоронної функції. Однак, за справедливим висновком вченого, сучасні механізми митного регулювання дають змогу збалансувати суперечливість таких завдань та забезпечують митні адміністрації засобами досягнення правильного балансу між спрощенням умов міжнародної торгівлі та регуляторним контролем у процесі реалізації правоохоронної та стимулюючої функцій [11, с. 63].

Підсумовуючи вищевикладене, слід наголосити на тому, що принципові засади та характер діяльності митних органів, пов'язані з митним контролем та митним оформленням, непоправно викривляються всупереч призначенню митних органів, якщо вони спрямовуються на першочергове виконання фіскальних показників або пріоритетне досягнення цілей сервісного обслуговування перед, наприклад, запобіганням та протидією порушенням митних правил. Натомість, однією з найважливіших передумов гармонійного розвитку та ефективності митної служби є спрямування її діяльності на досягнення максимальних результатів за усіма напрямками, що є цілком можливим за належного адміністративно-правового регулювання та побудови оптимальних інституційних моделей та їх реалізації на практиці.

Взявши до уваги вищевикладені міркування щодо інституційних моделей для митних органів, а також щодо їх призначення, слід спрямувати фокус дослідження на зарубіжний досвід організації, принципів та порядку діяльності митних органів за основними напрямками митного адміністрування. Розпочати цей етап видається за доцільне оглядом деяких положень, висновків та рекомендацій міжнародних аналітичних джерел.

Так, висловлюючись щодо пріоритетних цілей митного контролю, Європейська Комісія, вказала на те, що раніше митний контроль зосереджувався скоріше на фіскальних аспектах митного адміністрування, але нещодавно зросло значення забезпечення за допомогою заходів митного контролю національної безпеки, безпечності продукції та захисту навколишнього природного середовища. Це включає контроль:

- сплати митних платежів, правильності опису товарів, визначення їх походження та вартості;
- недопущення безконтрольного переміщення через митний кордон небезпечних товарів (контрабанда, наркотики, сигарети, зброя, підроблена продукція, боротьба з тероризмом);
- дотримання екологічного законодавства;
- виконання вимог безпечності харчових продуктів, ветеринарних, фітосанітарних та інших нормативів якості [12].

Поруч із тим, Європейська Комісія наголошує на тому, що вкрай важливими є швидкість, ефективність митного контролю, а також його побудова на сучасних методах управління ризиками, щоб не порушувати торгові потоки в економіці, що швидко розвивається. Ефективний контроль, уникнення зайвих затримок або витрат для економічних операторів досягається завдяки, насамперед, тісному партнерству з бізнесом, особливо коли мова йде про обмін інформацією; використанню сучасних ІТ-технологій та засобів (вузькоспеціалізоване обладнання для обстеження тощо), а також завдяки ефективним методам управління ризиками [12].

Подібно до вищевикладеного, Директорат митниці та акцизів Франції (Directorate general of customs and excise) визначає призначення митного законодавства

та митних органів, зазначаючи, що за сучасних умов митниці – це, перш за все, державна адміністрація, яка працює безпосередньо з логістичними системами підприємств та переміщенням товарів, спираючись на повністю комп'ютеризовані потоки інформації, що подаються заздалегідь та узгоджуються в реальному часі. Місією митниці є сприяння зовнішньоекономічній торгівлі та її безпечності. Для цього французька митниця вважає пріоритетними виконання нею таких завдань: 1) сприяння міжнародній торгівлі за допомогою спрощених процедур та індивідуальних порад для бізнесу; 2) сприяння розміщенню та функціонуванню у Франції допоміжних засобів, таких як логістика, з метою стимулювання економічного зростання та зайнятості; 3) складання статистики міжнародної торгівлі, яка корисна як для уряду, так і для бізнесу; 4) забезпечення у межах повноважень дотримання європейських правил торгівлі; 5) захист економіки від несправедливих практик, таких як демпінг, підробка та контрабанда. Як підсумок, зважаючи на те, що зростання світової торгівлі вимагає швидшого та дешевшого розмитнення товарів, збору податків на товари та вирішення нових загроз шляхом адаптації регуляторних можливостей, французька митниця пропонує підприємствам митні процедури, які більш повно інтегровані з їх логістичними обмеженнями, спираючись на комплексний підхід до відвантаження товарів, який охоплює митні, податкові та безпекові норми. Поруч із тим, вкрай важливим у діяльності митниці визнається забезпечення загальної безпеки суспільства шляхом участі у боротьбі з незаконним переміщенням товарів (особливо, зі спеціальним режимом обігу, таких як наркотичні речовини, зброя, охоронювані державою тварини та рослини тощо), відмивання грошей, а також шляхом перешкоджання потраплянню у Францію небезпечних товарів [13, с. 3-6].

Особливий наголос на безпекових функціях простежується у пріоритизації функцій митниці США. Так, Митна та прикордонна служба США утворена як державний орган, призначенням якого є вичерпне обслуговування процесів, пов'язаних із перетином та переміщенням через державний кордон, із акцентом на забезпеченні безпеки суспільства та економіки. За змістом публікацій на офіційній веб-сторінці Митної та прикордонної служби США до її утворення безпека, дотримання митних та торговельних правил та сприяння міжнародним подорожам та торгівлі проводились багатьма організаціями. Консолідація цих ролей та обов'язків дозволила американській митно-прикордонній службі розробити суцільні процедури безпеки, одночасно забезпечуючи дотримання національних законів та норм про імміграцію, охорону здоров'я та міжнародну торгівлю [14].

Нерозривно із призначенням митного адміністрування, як видається, має розглядатись організаційна модель митниці.

За підсумками опрацювання наукових джерел з цього питання, зазначимо, що відповідно до матеріалів наукового дослідження І. М. Квеляшвілі ефективність ведення митної справи, створення сприятливих умов для ведення бізнесу в країнах створює інституційне середовище, в якому створюються та здійснюють функції митні органи відповідно обраною в країні структурно-організаційної моделі та підпорядкуванням. Диференціація організаційних структур митних органів країн ЄС визначає чотири категорії структур:

- незалежні митні адміністрації із прямим підпорядкуванням національним урядам;
- митні адміністрації як самостійні органи, але організаційно входять до складу Міністерства фінансів країни; митні адміністрації, які функціонують як інтегроване фіскальне відомство;
- об'єднані податково-митні адміністрації, що входять до складу національних фінансових відомств країн [3, с. 13].

Доповнимо вищевикладений перелік декількома організаційними моделями митниці, які також використовуються під час розбудови системи митного адміністрування. Так, за змістом аналітичного видання ВМО світова практика показує, що національна митниця може також діяти як: 1) частина інтегрованого прикордонного відомства із підпорядкуванням міністерству внутрішніх справ; 2) структурний підрозділ міністерства фінансів на правах департаменту; 3) самостійний державний орган, загальне управління яким здійснює міністерство економіки [15, с. 78].

Для більш наочного огляду інституційного оформлення митного адміністрування зазначимо, що, як встановили фахівці Організації економічного співробітництва та розвитку, податкові адміністрації відповідають за управління митними та прикордонними службами в Бразилії, Франції, Мексиці та Іспанії. На відміну від цього, митні адміністрації підпорядковуються міністерствам фінансів Німеччини, Індії, Індонезії, Японії та Російської Федерації. Більше того, митні та прикордонні служби делегуються відомствам, які тою чи іншою мірою є віддаленими від прямого оперативного управління з боку уряду в Аргентині, Канаді, Італії, Кореї, Південній Африці та США. Однак, ці відомства підпорядковуються різним міністрам або відомствам, включаючи Федеральне управління державних доходів, та можуть підпадати під загальний юридичний контроль міністерства фінансів (Аргентина), департаменту громадської безпеки (Канада) та департаменту національної безпеки (США), персонально міністрів фінансів (Італія та Південна Африка). Примітним також визнається те, що митне відомство Кореї не звітує перед виконавчою владою, а митне відомство Китаю очолює міністр митниці. Також специфічним є те, що функції митниці виконує Міністерство імміграції та захисту кордонів в Австралії, а також Міністерство митниці та торгівлі Туреччини [16, с. 15].

Для більш широкого охоплення організаційних особливостей, видається за доцільне більш глибоко ознайомитись із незвичайними інституційними моделями митниці. Оскільки Митній та прикордонній службі США вже була приділена належна увага, слід одержати достатньо цілісне уявлення про те, яке місце у системі органів виконавчої влади має митниця Сполученого Королівства.

Так, Митна та податкова служба Сполученого Королівства є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Казначейством Сполученого Королівства. Митна та податкова служба Сполученого Королівства підзвітна канцлеру казначейства. Канцлер делегував повноваження наглядати за Митною та податковою службою Сполученого Королівства фінансовому секретарю Казначейства, який вважається міністром Казначейства у митних і податкових справах [17, с. 73]. Основними завданнями Митної та податкової служби Сполученого Королівства є: 1) забезпечення надходження коштів до бюджету; 2) сприяння законній міжнародної торгівлі, захист фінансової, економічної, соціальної та фізичної безпеки Сполученого Королівства; 3) адміністрування податкової системи в найбільш простий, орієнтований на клієнта й ефективний спосіб [5, с. 7].

Поруч із вищевикладеним, для більш широкого охоплення досвіду зарубіжних країн із найбільш видатними макроекономічними досягненнями та визнаним авторитетними міжнародними організаціями високим рівнем регуляторним та інституційним забезпеченням виконання митних формальностей, слід розглянути основні положення законодавства про організацію і забезпечення діяльності митних органів, їх інформаційні технології та інформаційні ресурси у Республіці Сінгапур, яка за оцінками, викладеними у щорічному дослідженні Світового банку «The Logistics Performance Index and Its Indicators 2016»,

митниця Сінгапуру за підсумками 2016 р. стала найбільш прогресивною та результативною у світі, насамперед, завдяки якості митного оформлення та частки фізичного огляду товарів [18].

Ознайомившись із деякими відображеними у законодавстві Сінгапуру аспектами організації та порядку діяльності митних органів цієї країни, насамперед, зазначимо, що Митницю Сінгапуру очолює Генеральний директор, який призначається на посаду та звільняється з посади Міністра фінансів. Діяльність Митниці Сінгапуру спрямовується та контролюється Міністерством фінансів. Кількість заступників та помічників Генерального директора визначає Міністр фінансів на свій розсуд з урахуванням пропозицій Генерального директора. Міністр фінансів може призначити стільки інших старших посадових осіб митних органів, скільки він вважатиме за необхідне для належного виконання нормативно-правових актів з питань митної справи (ст. 4 Акту Сінгапуру про митницю). Генеральний директор Митниці Сінгапуру може наділити будь-якого зі старших посадових осіб митних органів усіма чи певним обсягом повноважень, що покладаються законодавством на Генерального директора, встановлюючи обмеження щодо їх здійснення на свій розсуд. Генеральний директор може призначити стільки посадових осіб митних органів, скільки він вважатиме за необхідне для належного виконання нормативно-правових актів з питань митної справи (ст. 5 Акту Сінгапуру про митницю) [20].

Висновки з дослідження. Підсумовуючи вищевикладене щодо організаційних моделей митниці та її призначення, маємо підстави констатувати те, що у зарубіжних нормативно-правових та стратегічних документах основним призначенням митних органів визначається забезпечення безпеки суспільства, реалізація митних інтересів держави, у тому числі шляхом досягнення цільових показників сплати митних платежів, а також створення сприятливих умов для зовнішньоекономічних торговельних операцій. Очевидним є те, що належне виконання національною митницею її призначення, незважаючи на складність поєднання його складових, у зарубіжних країнах досягається комплексними прогресивними нововведеннями. З-поміж них окремо варто відзначити заходи спрощення, пришвидшення, здешевлення митного оформлення та митного контролю із одночасним підвищенням їх ефективності з точки зору забезпечення безпеки суспільства та виконання фіскальних показників. Також, особливе значення та високий рівень розвитку у зарубіжних країнах має логістичне супроводження зовнішньоекономічних торговельних операцій митними органами шляхом, серед іншого, впровадження та модернізації зручних програмних рішень для користувачів послуг митних органів, зокрема платформи управління комерційною інформацією для логістики та торгівлі, державно-приватного співробітництва тощо. Водночас, зарубіжний досвід неспростовно підтверджує те, що організаційна модель митниці не має вирішального значення для того, чи виконує національна митниця її призначення. Адже незалежно від того, чи митниця є самостійним державним органом, чи об'єднується вона із податковою чи прикордонною службою, підпорядковується міністерству фінансів, економічного розвитку і торгівлі, національної безпеки, а також незалежно від багатьох інших організаційних чинників макrorівня, вона досягає позитивних результатів у виконанні покладених на неї завдань, насамперед, залежного від формулювання її призначення та ступеню досконалості регуляторних та інституційних механізмів, які використовуються під час митного оформлення, митного контролю та для сприяння законним зовнішньоекономічним торговельним операціям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про Державну митну службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 227. Дата оновлення: 25 вересня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n209>.
2. Мельник О. Г., Тодошук А. В., Адамів М. Є. Проблеми та перспективи розвитку митної системи України в умовах європейської інтеграції. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі*: збірник тез II наук.-практ. інтернет-конференції (м. Ірпінь – м. Хмельницький, 18-30 трав. 2018 року). м. Ірпінь, м. Хмельницький, 2018. С. 44-47.
3. Квеляшвілі І. М. Реформування державного управління митною справою України в умовах європейської інтеграції : автореф. дис. ... доктора наук з держ. управління : 25.00.01. Дніпро, 2019. 39 с.
4. Кириченко Л. Чи потрібна бізнесу незалежна Митниця. За і проти. *Економічна правда*. 2016. URL: <https://uteka.ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-ekspertna-dumka-chi-potribna-biznesu-nezalezhna-mitnitsya-za-i-proti>.
5. Саварець А. Український та зарубіжний досвід побудови митних органів: рекомендації для сучасної України. 2017. URL: http://www.ier.com.ua/ua/publications/consultancy_work?pid=5713.
6. Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459. Дата оновлення: 11 вересня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/838-2019-%D0%BF>.
7. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. Дата оновлення: 22 вересня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
8. Макаренко А. В. Митна реформа: пошук оптимальної концепції. *Lex Portus*. 2017 № 2 (4). С. 21-36.
9. Андрійко О. Ф., Корнева Т.В. Сучасний стан та основні напрями вдосконалення митного контролю в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2019 № 4. С. 107-112.
10. Каимова И. В. Особенности стандартизации и унификации деятельности таможенных органов Российской Федерации. *Экономические науки*. 2018. № 12. URL: <http://novaum.ru/public/p599>.
11. Комаров О. В. Удосконалення фіскальної політики в галузі державної митної справи. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія : Державне управління*. 2017. № 4. С. 62-67.
12. European Commission (2019). The role of Customs Controls. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/general_en.
13. Ministre du Budget, des Comptes publics et de la Réforme de l'État (2011) A brief introduction to French Customs. URL: <https://www.douane.gouv.fr/sites/default/files/uploads/files/2019-04/french-customs-%28en%29.pdf>.
14. U.S. Customs and Border Protection (2019). CBP Through the Years. URL: <https://www.cbp.gov/about/history>.
15. World Customs Organization (2019) Annual Report 2018-2019. URL: http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/annual-report-2018_2019.pdf.
16. Organisation for Economic Co-operation and Development (2017). *Integrity in Customs: Taking Stock of Good Practices*. URL: <https://www.oecd.org/gov/ethics/integrity-customs-good-practices.htm>.
17. HM Revenue and Customs (2019) Annual Report and Accounts 2018-19 (for the year ended 31 March 2019). 298 p. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/824652/HMRC_Annual_Report_and_Accounts_2018-19_web_.pdf.
18. Ассоциация содействие развитию внешней экономической деятельности (2017). Почему таможеню Сингапура считают лучшей в мире? URL: <http://www.np-srv.ru/stati/pochemu-tamognyu-singapura-schitayut-luchshyey-v-mire-/>.
19. *Singapore Customs Act 1960*. (2019, March 13). <https://sso.agc.gov.sg/Act/CA1960#P11->.